

Циб Юрій Ярославович

*аспірант кафедри банківського і страхового бізнесу,
Львівський національний університет імені Івана Франка*

Науковий керівник: Реверчук Сергій Корнійович

*доктор економічних наук, професор,
Львівський національний університет імені Івана Франка*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-364-7-29>

АНАЛІЗ СТАНУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

На сьогоднішній день фондовий ринок України перебуває на етапі переходу зі сфери обслуговування обігу капіталів у самостійний сектор економіки, так як є основним індикатором стану економіки, який найбільше реагує на ті чи інші зміни у державі. У першу чергу ефективність функціонування фондового ринку в значній мірі залежить від геополітичних ризиків, що розглядаються одиними із зовнішніх шоків, що неможливо пом'якшити диверсифікацією інвестицій.

Невизначеність існує завжди, а під час війни та геополітичних конфліктів вона ще більше посилюється, і часто, на початку конфліктів між різними націями, негативно впливає на фінансові ринки, оскільки вони стають більш нестабільними та коливаються з кожною новиною, опублікованою з будь-якого боку [1].

Зараз фондовий ринок є найважливішим центром формування та використання інвестиційних ресурсів усіма суб'єктами господарської діяльності. Аналізуючи тенденції розвитку фондового ринку України під час дії воєнного стану ми можемо спостерігати пошук національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) механізмів збереження активності ринку, які забезпечать його подальше зростання в умовах діджиталізації та цифровізації.

Діджиталізація – це процес переходу різних сфер життя до використання цифрових технологій, включаючи економіку і фінансовий сектор. Фондовий ринок України, будучи важливою складовою національної економіки, також зазнає впливу діджиталізації. І тому в умовах цифровізації, потрібно забезпечувати дослідження впливу цифрових технологій на функціонування фондових бірж, торговельних платформ та інвестиційних стратегій. Український фондовий ринок досить молодий та швидко розвивається, проте цифрові технології можуть значно змінити його ландшафт. З одного боку, цифровізація може сприяти зростанню ліквідності та доступності ринку для інвесторів, з другого – підвищити швидкість та ефективність торгівлі цінними паперами.

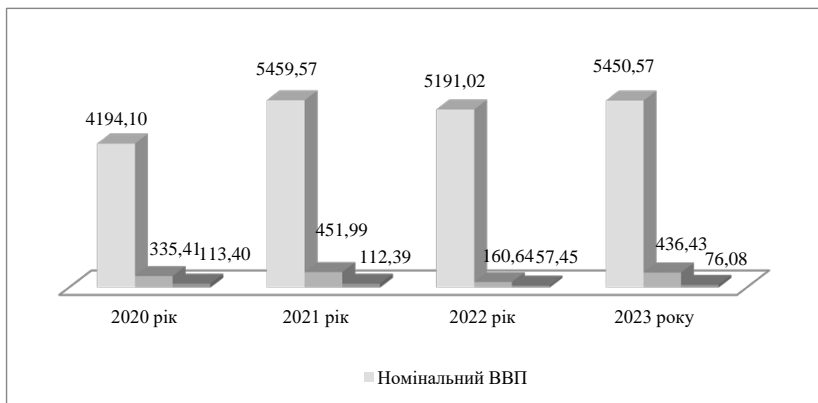
Однією з ключових переваг діджиталізації для фондового ринку України є збільшення доступності інформації для інвесторів. Завдяки цифровим технологіям інвестори можуть швидко отримувати актуальну інформацію про ринок, компанії, торговельні інструменти та інші аспекти, що сприяє більш інформованим і кращим інвестиційним рішенням. Крім того, діджиталізація сприяє автоматизації біржових операцій і торгівлі цінними паперами. Застосування різних технологій: блокчейн, штучний інтелект, інтернет речей тощо, дозволяє зменшити час виконання операцій, підвищити їхню безпеку і ефективність.

Здійснюючи порівняльний аналіз кон'юнктури ринку можна з упевненістю стверджувати, що після неймовірно важкого та напруженого 2022 року, життя на торговій біржі України у 2023 році відроджується. Зокрема відносно обсягів торгів на РЦП спостерігається динаміка, майже на рівні 2021 року, що у свою чергу підтверджується показником номінального ВВП країни на рівні 5450,57 млрд. грн. та обсягом зареєстрованих комісією випусків цінних паперів на суму 76,08 млрд. грн. Завдяки гнучкості ринку, який за останній рік впевнено здійснює впровадження максимальної кількості діджитал процесів та цифрових новацій, активізація розвитку Інтернет-технологій, впровадження нових торгових систем та платформ досягається покращення результатів та встановлюється

чіткий вектор руху у напрямку розвитку та лідерства у даному секторі економічних зв'язків.

Діджиталізація та цифровізація мають неабиякий потенціал змінити фондовий ринок України, зробивши його більш прозорим, ефективним і доступним для інвесторів. Цей процес вимагає постійного вдосконалення та адаптації до нових технологій, що матиме змогу призвести до значного зростання інновацій у сфері фінансів.

Наслідком діджиталізації фондового ринку може бути зростання обсягів торгівлі, збільшення числа учасників ринку та покращення його ліквідності. Крім того, цифрові технології можуть сприяти розвитку нових форм торгівлі, які можуть бути більш доступні та зручні для інвесторів. Для якісного аналізу фондового ринку України слід взяти до уваги дані НКЦПФР. Систематизуючи інформаційну довідку щодо ринків капіталу України слід звернути увагу на динаміку показників торгівлі на ринку цінних паперів 2020–2023 років (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка показників обсягу торгів на ринку цінних паперів та обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів за 2020–2023, млрд грн

Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів, зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів та

фондового ринку впродовж січня-грудня 2023 року, становив 76,08 млрд грн та 8 млн доларів США. Порівняно з таким самим періодом 2022 року (57,45 млрд грн) загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів номінованих у гривні у відповідному періоді 2023 року збільшився на 18,63 млрд грн. Протягом січня-грудня 2023 року Комісією зареєстровано 30 випусків акцій на суму 9,15 млрд грн. Порівняно з аналогічним періодом 2022 року обсяг зареєстрованих випусків акцій зменшився на 25,90 млрд грн.

Серед значних за обсягом випусків акцій, які суттєво вплинули на загальну структуру зареєстрованих випусків акцій у грудні 2023 року, зареєстровано випуски наступних емітентів: приватне акціонерне товариство «Київська кондитерська фабрика «Рошен» на суму 500,0 млн грн, приватне акціонерне товариство «Преса» на суму 42,78 млн грн, приватне акціонерне товариство страхова компанія «Інтер-Поліс» на суму 30,31 млн грн. З початку 2023 року Комісією скасовано реєстрацію 171 випусків акцій на суму 22,06 млрд грн [2].

Можливість подальшого розвитку новітніх мобільних ІТ-технологій у разі встановлення ділових відносин і надання професійними учасниками фондового ринку послуг своїм клієнтам щодо відкриття та обслуговування рахунку в цінних паперах, проведення операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, у тому числі на фондових біржах, дасть можливість інвесторам отримати спрощений та оперативний доступ до послуг депозитарних установ і торговців цінними паперами. Важливо пам'ятати, що мають бути забезпечені рівні умови конкуренції для всіх учасників фінансових ринків, усунена можливість використання регуляторного арбітражу та забезпечено дотримання міжнародних стандартів фінансового регулювання [3].

Одним з найважливіших факторів, що сприятимуть покращенню стану фондового ринку України та його фінансовій безпеці є підвищення ролі держави у цій сфері за рахунок цифровізації. Головна складова державного регулювання фондового ринку полягає у контролі та нагляді за діяльністю учасників ринку

цінних паперів, фондових бірж та самоврядних організацій, що забезпечуватиме виявлення і своєчасне запобігання порушенню законодавства на ринку цінних паперів. Незважаючи на те, що рівень фондового ринку України неналежний та потребує чималих зусиль з боку відповідних державних органів, він має і певні позитивні тенденції. Дивлячись на існуючі прямі та непрямі фактори впливу на фондовий ринок України, низьку ліквідність, він є не надто привабливим для іноземних інвесторів, на відміну від фондових ринків розвинених іноземних держав. Відповідно всеосяжне та максимальне сприяння з боку держави дозволить відкрити нові вектори руху та залучити інвесторів, що забезпечить подальшу інтеграцію України до світових фінансових ринків. Отже, досліджуючи фондовий ринок, можна з упевненістю сказати, що в сучасних умовах болючим питанням залишається відкритість та доступність прямого контакту держави та інвестора. Запропоновані методи та шляхи вирішення даних проблем дозволять залучити на довгострокову перспективу більшу кількість надійних та самодостатніх інвесторів.

Література:

1. Галеа С. Вплив війни на фінансові ринки. MFSA. 2022. URL: <https://www.mfsa.mt/publication/theeffect-of-war-on-the-financial-markets/> (дата звернення: 18.02.2024).
2. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку//Інформаційна довідка щодо ринків капіталу України. 2023. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/> (дата звернення: 18.02.2024).
3. Неізнана О.В., Тригубченко Є Г. Фондовий ринок України в умовах воєнного стану: проблеми та перспективи розвитку. *Ефективна економіка*. 2023. № 8. С. 17.